[2019] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1067

ਸਾਂਝਾ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (C) ਨੰਬਰ 54)

ਫਰਵਰੀ 19, 2019

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਨਵੀਨ ਸਿਨਹਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946:

ਧਾਰਾ 4A - CBI ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ - ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ CBI ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਧਾਰਾ 4A ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ - ਇਹ ਧਾਰਾ 4A ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਉੱਚ ਤਾਕਤੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ - ਕਿਉਂਕਿ ਰੈਗੂਲਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ: 9/10 ਜਨਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਮੇਟੀ

ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946 ਦੀ ਧਾਰਾ 4A ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4A ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ RT। ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪੀਲ/ਧਾਰਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰੇ 18 ਅਤੇ 19] [1076-ਬੀ; F]

3. ਕਿਉਂਕਿ ਰੈਗੂਲਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20] [1076-G]

ਵਿਨੀਤ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1998) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 226: [1997] 6 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 595; ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਨਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ (2013) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 359: [2013] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.96; ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ 2011 (4) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 445 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

ਕਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[1997] 6 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 595	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 5**
[2013] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.96	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 12**
[2011] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 445	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ**	**ਪੈਰਾ 12**

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 201 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 54.

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ

ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ,ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਆਰ. ਬਾਲਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ, ਏ. ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਅੰਕੁਰ ਤਲਵਾੜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉੱਤਰਾ ਬੱਬਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭਾਵਨਾ ਦੂਹੂਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਰੋਹਿਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੈਰਿਲ ਡਿਸੂਜ਼ਾ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.

1. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946 ਦੀ ਧਾਰਾ 4A ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ

CBI ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਨੂੰ CBI ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ 10.1.2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ RTI ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟਿੰਗ, ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

XXXXXX

2. ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946 ਦੀ ਧਾਰਾ 4A ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ CBI ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

3. ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1, ਸਾਂਝਾ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਹੀ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਿਛਲੇ 3 ਵਿੱਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਔਸਤ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਲਗਭਗ 1.17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਕ RTI ਕਾਰਕੁਨ ਹੈ ਅਤੇ

ਉਸਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ CBI ਦੇ ਨਵੇਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਔਸਤ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਲਗਭਗ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ/ਅਸਿੱਧੇ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ CBI ਦੇ ਰੈਗੂਲਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ 9.1.2019 ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

4. ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ CBI ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ CBI ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਹੈ। CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜਾਂਚ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੇ CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ।

XXXXXX

5. ਵਿਨੀਤ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1998) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 226 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ CBI ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ

ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪੈਨਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਚੋਣ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਮੇਟੀ (ACC) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਐਡਹਾਕਵਾਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।

6. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 2003 ਵਿੱਚ ਵਿਨੀਤ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ DSEP ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਹੋਰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਪਾਲ ਅਤੇ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਐਕਟ ਰਾਹੀਂ 2013 ਵਿੱਚ DSPE ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ (a) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ-ਚੇਅਰਪਰਸਨ, (b) ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ (ਮੈਂਬਰ) ਅਤੇ (c) ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਵੰਬਰ 2014 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

7. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4A ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"4A. ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕਮੇਟੀ -

(1) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ -

(a) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ - ਚੇਅਰਪਰਸਨ।

(b) ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਨੇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨੇਤਾ - ਮੈਂਬਰ

(c) ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ - ਮੈਂਬਰ।

(2) ਕਿਸੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੇਵਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(3) ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੇਗੀ -

(a) ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰਤਾ, ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ; ਅਤੇ

(b) ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਐਕਟ, 1951 (1951 ਦਾ 61) ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ।"

XXXXXX

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.]

8. ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 4303/2002 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946 ਦੀ ਧਾਰਾ 4A ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਚਾਰ ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ IPS ਅਧਿਕਾਰੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ, CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

9. ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੀ CBI ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 23.10.2018 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 2 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। CBI ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ CBI ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉੱਚ ਤਾਕਤੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕਪਾਸੜ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ 23.10.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ W.P. [C] ਨੰਬਰ 1315/2018 ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 8.1.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

“37. ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੰਬੀ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਭਾਰੀ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 14, 15 ਅਤੇ 16 ਨੂੰ

ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ CBI ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। DSPE ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4A ਅਤੇ 4ਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ DSPE ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

10. 2018 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (C) ਨੰਬਰ 1315 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:

“39. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ 23 ਅਕਤੂਬਰ, 2018 ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(i) CVC ਨੇ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਆਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਾਰਜਾਂ, ਫਰਜ਼ਾਂ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਭੂਮਿਕਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਅਮਲਾ, ਜਨਤਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਆਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਅਮਲਾ, ਜਨਤਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ, IPS, ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, CBI ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੀ CBI ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। 10.1.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ "ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ" ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ DSPE ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ DSPE ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਚ ਤਾਕਤੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ DSPE ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

XXXXXX

11. ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ ਪਿੱਛੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

12. ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਜਲੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13.12.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕੀਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਨਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ (2013) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 359 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ – W.P. [C] ਨੰਬਰ 348 ਅਤੇ 355/2010 ਲਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਸੰਬਰ 2018 ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 31.1.2019 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ RTI ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ, ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਕਾਪੀ, ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ, ਹਰੇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ, ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਆਦਿ

ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕੀਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ C.A. ਨੰਬਰ 4303/2002 ਵਿੱਚ C.A. ਨੰਬਰ 4303/2002 ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, CBI ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ 4 ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ IPS ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਅਤੇ DSPE ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਬੇਨਤੀ ਮਿਤੀ 19.12.2018 (P5) ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 9.1.2019 ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮਤ CBI ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ, ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

XXXXXX

13. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਵਾਰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਖਰਕਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 1.2.2019 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੰਬੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 6.2.2019 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1.2.2019 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਉੱਚ ਤਾਕਤੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 4A ਤਹਿਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। 9/10 ਜਨਵਰੀ, 2019 ਦੇ ਮਤੇ ਦਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

(i) ਸ਼੍ਰੀ ਆਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ ਨੂੰ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ 31.01.2019 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਬਾਕੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

(ii) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ CBI ਦੇ ਨਵੇਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੱਕ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

14. ਧਾਰਾ 4A ਅਧੀਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਅਸਾਮੀ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਕਿ HPSC ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯੁਕਤੀ DSPE ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4A ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

15. ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ 1.2.2019 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਂਝਾ ਕਾਰਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਟਵੀਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜਾਅਲੀ ਸਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਧਾਰਾ 4A ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਵੀਟਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਟਵੀਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ 2019 ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (Crl) ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਟਵੀਟਾਂ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

XXXXXX

16. ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 9/10 ਜਨਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 4A ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮਤੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰਿਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

17. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ RTI ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ 19.12.2018 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਆਨਲਾਈਨ RTI ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਖੋ। DOP&T/R/2018/56336 ਮਿਤੀ 5.12.2018 ਨੂੰ RTI ਐਕਟ, 2005 ਅਧੀਨ ਜਾਣਕਾਰੀ।

2. ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 230/14/99-DSPE ਮਿਤੀ 8.7.2004 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 20.4.2004 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ CA ਨੰਬਰ 4303/2002 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, (ਮੌਜੂਦਾ) ਡਾਇਰੈਕਟਰ, CBI ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ 4 ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ IPS ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। CBI ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ DSPE ਐਕਟ, 1946 ਦੀ ਧਾਰਾ 4(A) (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਅਤੇ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਐਕਟ, 2013 (2014 ਦਾ ਨੰਬਰ 1) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ CBI ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈਬਿਡ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

XXXXXX

3. RTI ਐਕਟ, 2005 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ

ਅਸ਼ਵਨੀ ਦੱਤਾਤ੍ਰੇਯ ਠਾਕਰੇ, ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ (AVD-II), ਨਾਰਥ ਬਲਾਕ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇਗੀ।

18. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 25.12.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟਿੰਗ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2.1.2019 ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਆਨਲਾਈਨ RTI ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਖੋ। DOP&T/R/2018/56394 ਅਤੇ DOP&T/R/2018/56397 ਮਿਤੀ 25.12.2018 ਨੂੰ RTI ਐਕਟ, 2005 ਅਧੀਨ ਜਾਣਕਾਰੀ।

2. ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 230/14/99-DSPE ਮਿਤੀ 8.7.2004 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 20.4.2004 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ CA ਨੰਬਰ 4303/2002 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, CBI ਦੇ ਨਵੇਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ (ਮੌਜੂਦਾ) ਡਾਇਰੈਕਟਰ CBI ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ 4 ਬੈਚਾਂ ਦੇ IPS ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। CBI ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. RTI ਐਕਟ, 2005 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਦੱਤਾਤਰਾਯ ਠਾਕਰੇ, ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ (AVD-II), ਨਾਰਥ ਬਲਾਕ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।"

19. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ RTI ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪੀਲ/ਧਾਰਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਉਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

20. ਇਕ ਪਾਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 10.1.2019 ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰੈਗੂਲਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਲਈ, ਜੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਯਮਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi